

Payí Pitao xámí eanjnariní.

Payí rína ámá Jisasomí dínjí wíkwíroarigfá wí ejf nimóniro ñweagfáyí nání Pitao xámí eanjnariní. O Jisaso wiepisagowa woriní. Jisaso rixa anjnamí nípeyimáná xwiogwí rixa obaxí nípwémáná ejáná Pitao Jisasoýá sýikí imónigfáyo Romiyfáyá gapimanowa xeaninjí ríá tñjí níwikára warinagfá nání ayí ejf neániro aninjí Jisasomí pírániñjí uxfdífríxiníri “Dínjí sítí umímómíni.” níyaiwirí payí rína eanjniginí. Payí rínamí yoparípi nearíná Romí, anfí xfo níjweámáná payí eaariñípi nání nuriríná yumí urimíníri xwiyfxá nurirí Babironí nání urinjiniginí.

[1-2](#) Pitaoni —Nioní Jisasí Kiraisoyá wáí wurimeiarinjá woniriní. Nioní payí rína ámá mí dáñfytnéninjí imónigfáyíne nání —Seyfné éft nímiamoro píropenístí xegí yoí Podasíyí ríniñfyo ñwearo Garesia ríniñfyo ñwearo Kapadosa ríniñfyo ñwearo Esia ríniñfyo ñwearo Bitinia ríniñfyo ñwearo egfáyfnériní. Seyfné nání payí rína níriri eaariñiní. Seyfné Jisasí Kiraiso ríñpimi xixení xídípíri nání ero o ragí yoxáipamí níperíná puñípi tñni igfáninjí níseaeámoiríná segí fwí yarigfápi yokwarimí seainí nání erí enfa nání ápo Goríxo xegí kwíyípi seaaininjíyo dání nioniyáyí imónífríxiníri xegí níjíá xámí xwíá ríri síní mimóninjáná imóninjípi tñni xixení fá yiyamiximí seainfíyfnériní. “O wá

ayá wí seaiwianíri n̄wayiróniro ηweapíri nání
ayá wí seaírì éw̄nígini.” nimónarini.

*“Xeaníñj̄ seaímeaariñagi aí Goríxo yeáyí
neayimíxemeañárini.” uríñj̄ nánírini.*

³ Nene Goríxomí —O negí Ámíná Jisasí Kiraísomí xano imóníri Nwfáo imóníri ejorini. Omí yayí owianeyí. Ayí rípi nánírini. Nene Jisasí Kiraíso xwáripáyo dání wiápñimeanj̄ ejagí nání weníñj̄ nerí ηweaariñwápi “Nepa xixeni neaímeaníráriñi.” yaiwianíwá nání Goríxo xegí wá xwapí neaumíxíñj̄yo dání ámi sínj̄ neaxíriñenéñj̄ eweañwáriñi.

⁴ “Nene n̄seaímeaníráriñi.” n̄yaiwiri weníñj̄ nerí ηweaariñwápi, ayí Goríxo “Naní e e n̄seaiimíráriñi.” ríñj̄pí apírini. Apí wí urí epaxí mimóní erí s̄iyikwí míñí nanjñí epaxí erí anípá bí mimónípaxí erí ejípírini. Añínamí Goríxo seyfné nání seamenjweaiariñj̄pirini.

⁵ Goríxo síá yoparíyi imónáná yeáyí n̄seayimíxemearína s̄ipearímf seainfápi piaumímf iníwíñiginiñí seyfné díñj̄ wíkwíroaríñagfa nání xegí ejí s̄ixí eáníñj̄pí tñí awí seamenjweañýfné ejagí nání raríñini.

⁶ Xeaníñj̄ agwí ríná Goríxo xe owímeaníri wimóníñj̄ bí onímiápi nání xixegfni seaímeaariñj̄pí n̄múropaxí mimóníñagí nání díñj̄ ríá seaxearíñfrini. E nerí aiwí síá yoparíyimi Goríxo seaínfápi nání seyfné yayí seáyími dání seainaríñfrini.

⁷ Jisasí Kiraíso seyfné mimóní díñj̄ m̄i wíkwíró nepa xwioxíyo dání xíomí díñj̄ wíkwíroaríñagfa n̄seaníri nání xewaníjo piaumímf n̄seainíríná

seyíné yayí seamerí seáyí e seamíeyoarí wé íkwiañwíyo seañwírarári emíáníri nání agwí ríná xeaníñí xíxegñíti seaímeaaríni. Ewayí xwíyá síná gorí nání ríñíñí rípi nání díñí mópoyí. Ámá síná gorí —Gorí ayí urí epaxí imóníñípíriñíti. Síná apí tíñí bi nímearo aga sínápi ríá níñíri gorí nápi, siní iníñípíni xegípi oweníri ámi ámi ríá ikeárárarígíápa segí díñí wíkwíroarígíápi — Apí gorí tíñí xixení imóníñípímani. Seáyí e imóníñípíriñíti. Apí ení axípi xwioxíyo dání ríá níkwíroariñóiníri gorí ríáníñí ikeárárarígíápa xeaníñí ení axípi e seaímeariñíriñíti.

8 Seyíné Jisasomí símímanjíyo sínwí mítwíñípa egítáyíné nimóníro aiwí díñí sítí uyariñíáriñíti. Agwí ríná ení sínwí mítwíñípaxí níseaimóníri aiwí díñí níwíkwíroro nání aga yayí xwíyá tíñí rípaxí mimóníñípí seáyími dání níseainíri nání íkwíeyoánariñíoi.

9 E neríná Jisasomí díñí wíkwíroariñagíá nání seaimóníñíápi —Goríxo yeáyí seayimíxemeaníápi nání rariñíti. Apí ríxa seaímeaaríñagí nání yayí seainaríni.

10 Goríxo apí e neríná yeáyí seayimíxemeaníápi nání ejíná wíá rókiamoagíá “Goríxo wá níseawianíríná e seaiñíáriñíti.” rígíawa díñí “Goríxo aríge nerí eníta nání ríá rariñí?” níyaiwiro aníñí miní yarimágí nigá bagíáriñíti.

11 Kwíyí Kiraisoyápi áwaní íními dání uríñíñí rípi, “Xámí xeaníñí ámá Goríxo yeáyí seayimíxemeaníá nání urowárénapíñomí níwímeámáná ejáná ríwéná ámi seáyí e xegí bi

imóniñípi wímeanfáriñi." Wíá rókiamoagfáwamí áwanjí kwíyíyo dání e uriníñípi nání awa díñí nímoróná "Yeáyí neayimíxemeañína nání urowárénapiñí gíná bínfárfani? Omí wímeanfápi arige nimóníri wímeanfárfani?" níyaiwiro yarimágí niga bagfáriñi.

¹² E nero aí Goríxo awa re oyaiwípoyiníri, "None wíá urókiamoariñwápi negí tñíjí ríná imóniníápímani. Ámá noneyá ríwíyo ñweagfáyí tñíjná imóniníápíriñi." oyaiwípoyiníri sñjání waropárí wiñinigíni. O nene nání neaiiñípi, ayí xwíyíta yayí seainipaxí agwí ríná wáí rarígfáwa kwíyí añañnamí dání wírénapíñípimí dání wáí searímegfápiríñi. Añañajowa ení aga níjíá oimónaneiyiníro níwimóníro egfápiríñi.

"Íkwiráfnáníñí imónífríxiñi." uriníñí náníriñi.

¹³ Goríxo e neaiiñí enagi nání segí díñí níseaikwearípeáriñigíñíri pírániñí pírí wiaíkímí niníro sñjwí tñíri nero re níyaiwiro, "Jisasí Kiraiso xewaníñjo piaumímí ináná Goríxo wá níneawianíríná neaiiñípi yoparípi sipearímí níneairí yeáyí neayimíxemeáwíñigíñi." níyaiwiro díñí níwikwímoro ñweáfríxiñi.

¹⁴ Seyíne niaíwí aríá yímtígí yarígfáyíñíñí nimóníro xwíyíta yayí seainipaxípi sñiñí majíá nimóníríná "Pí pí nioní íeapá ninaríñípi sa oemíñi." níyaiwiro yagfápi sñiñí xe oneaímeaniníri míseaimónípa éfríxiñi.

¹⁵ E mepa nero sñyikwí bí míñí íkwiráfnáníñí imóníñjo —O seyíne xíó xegfýí imónífríxiñíri wéyo íá seaumírínoríñi. O imóniñípa seyíne

ení pí pí neróná íkwiráfnánijí nimóniro axípi éfríxintí.

¹⁶ Blikwíyo ríwamínjí re níriníri eániñagí nání raríñintí, “Nioni siyikwí bí míñí íkwiráfnánijí imónijáoní eñagí nání seytné ení axípi íkwiráfnánijí imónífríxintí.” níriníri eániñagí nání “Seytné ení e éfríxintí.” raríñintí.

Gorixo ayá tñjí imónijípi tñni gwíñijí nearoayíronjí nánirini.

¹⁷ Seytné Gorixomí —O ámáyo mí ómómiximí nerfná ámá xwéríxa wími símí símí e miñwirárfayí ayo wigí egíapimí dání mí ómixaxfdinforintí. Omí xwiytá rírimí níwirfná “Ápoxintí” nuríro nání síní xwfá rírimí nurfniróná omí wáyí níwiro pírántíjí éfríxintí.

¹⁸ Seytné níjíá re imónijagta nání raríñintí. Gorixo segí aríowa siwí suríma seaíkwíkwiyigfápi píni wiárífríxintíri sínjá sirípá tñirantí, gorí tñirantí, —Apí anípá imónipaxfríntí. Apí tñni gwíñijí searoayíronjímaní.

¹⁹ Negí Judayí wigí fwí yarigfápi Gorixo ragí pwaríñagí níwíñirí yokwarimí oneaiiníri sípisipí miá siyikwí míñijo nípíkiróná yarigfápa o xegí xewaxo Kiraiso, ragí xegí ayá tñjo níperfná puñípimí dání gwíñijí searoayíronjíntí.

²⁰ Xwfári tñni aña na tñni síní mimixipa ejáná xámí xegí xano e éwíñigintíri wimónijípi tñni xíxení nerfná urípeaño seytné arírá seaiminíri nání sítá yoparfyí tñjí ríná rixa sínjantí piaumimí niníri seapeinjíntí.

21 Seyñé o seaiñjpími dání Gorixomí dñjí wíkwíroarigfáriñi. O xewaníjo Kiraiso xwárípáyo dání owiápñimeaníri ámi dñjí sítí numímori aga seáyi émi umfeyoanjí enagí nání seyñé omí dñjí níwíkwíroro “O nearíñjpí nepa neaiinfáriñi.” níyaiwiro dñjí níwíkwímoro ñweañojí.

“Xixe dñjí sítí yinífríxini.” uríñjí náníriñi.

22 Xwioxíyo dání nírixímeáyo dñjí sítí ouyaneyíníro segí fwí yarigfápi xwíyá nepaxíñjí imóníñjpími aríá níwiro píráñjí níxídiríñjpími dání ríxa igfáníñjí eámónigfá enagí nání aníñjí miní xwioxíyo dání dñjí sítí yinífríxini.

23 Ayí rípí nání “Dñjí sítí yinífríxini.” searariñíni. Seyñé ámi siñí bñníñjí eweáfápi, ayí anípá imónipaxí enípí marfáti, aníñjí ñweapaxí imóníñjpí tñni eweáfáriñi. Ayí xwíyá Gorixoyá aníñjí níyimíñjí enípí ámáyo ámi siñí bí eweaariñjpí nání rariñíni.

24-25 Bíkwíyo dání re níríníri eáníñjpí nioní searariñápi tñni xíxení imóníñagí nání rariñíni, “Ámá ayí ayí níñi aráníñjí imóníñgíyáfrini. Amípí ámá yaríñagfa níwíñíro yayí umearigfápi, ayí ará siyñíñjí imóníñi. Ará yeáyí níyípeárimáná urí yaríñípa ámá ení axípí yarigfáriñi. Ará siyí urí nerfná piéroaríñípa amípí ámáyo yayí umearigfápi axípíñíñjí imónaríñfrini. E nerí aí Ámináoyá xwíyápi aga aníñjí íníná imóníñjpíriñi.” Xwíyá e ríñíñagí nání searariñíni. Xwíyá apí yayí seainipaxí imóníñjí wáf searariñwápiríñi.

2

“Xwiyáá Gorixoyá oxidimínirí ayá wí seaimónfwinigini.” urinjfnánirini.

1 Ayináni segí rítá kiroarigfá nípinti tñi yapí wiwapiyarigfá nípinti tñi nanfí ritro sfpí ritro yarigfápi tñi sfpí dñf yaiwiariigfápi tñi xwiyfápai uñwirárarigfá nípinti tñi apí nípinti rixa xwítá weyárfrixinti.

2 E nero niaiwí sñf xirfayí amifná nání ayá wí wimónarifpa seyfne ení axfpí xwiyfá Gorixoyápi —Apí ikweakwimí minifnápirini. Apí arítá níwirí xixení oxidimínirí ayá wí seaimónfwinigini. Gorixo yeayí seayimixemeaníe nání segí dñf niaiwí amifná níñirína xwé iwiaroarifápa axfpí yof nimóniro amipí Gorixo wimónarifpi nání dñf aumaumí infífríxinti xwiyfá oyápi nání ayá wí seaimónfwinigini.

3 Seyfne aiwá gígf neróná awtí yarifpí nání níjfá imónarigfápa Ámináo dñf sfpí níwirína nanfí seaiifpí nání rixa níjfá imónigfáyfné enagfá nání apí e éfríxinti.

“Seyfne ámá Gorixoyáyférini.” urinjfnánirini.

4 Seyfne Jisaso —O dñf níyimifná tñf sñjánifná imónifná worinti. Ámáyí “Sñjá ro sfpiorini.” níriro emí móaqfá aiwí Gorixoyá sñwfyo dání ayá tñjo enagí níwiríri anfí xfo mifrarifpí nání fá yamixáriñorini.

5 Seyfne ení sñjá dñf níyimifná tñf níyfá imónigfáyférini. Seyfne o tñáminti barfná Gorixo niseamearí anfí rídiyowá nání xegí kwif

ηweapaxí wiwánīñjí seamírariní. Seyíné anjí iwámi dání oyá apaxípánīñjí imónigfá “Goríxo wimónariñjípi nániní e níyaníwáriní.” yai-wiarigfáyíñjí nimóniro ayí Goríxo none nání yayí oneainíri rídiywá wiariḡíápa seyíné ení Jisasí Kiraiso seaíñjyo dání axípñíñjí xegí kwíyí xío wimónariñjípi nání seaíwápiyaríñjípi wiírrixiníri seyíné anjí wiwánīñjí seamírariní.

6 Xwíyfá nioní searariñjápi, ayí Bíkwíyo dání re níríníri eáníñjípi tñíti xíxení imóníñjagi nání raríñjini, “Aríá époyí. Goríxoní ámá sñjá anjí nímiríróná sñjá awiaxí wo xámí nímearo iwamíó tìwayíroarigfápa nioní ení ámá wo gí Saioní ηweagfáyo umeñweaníá nání nurípearfná sñjá ayá tñjí imóníñjí wo nímeari iwamíóníñjí tìwayíroaríñjini. Omí dñjí wíkwírogfáyí ayá níwiníri ‘Pí nání wíkwíronjáráni?’ wí yaiwipírámaní.” níríníri eáníñjípi nioní searariñjápi tñíti xíxeníriñi.

7 Ayínání dñjí wíkwíroarigfáyíne nání sñjá o ayá tñjí imóníñi. E nerí aiwí dñjí miwíkwíropa yarigfáyí Bíkwíyo re níríníri eáníñjípi tñíti xíxení egíawixiní, “Sñjá anjí mírarigfáwa ‘Sípioriní.’ níríro emí mogfó Goríxo nímeari iwamíó tìwayíroño imóníñjíriñi.” níríníri eáníñjípi tñíti xíxení egíawixiní.

8 Ámá dñjí miwíkwíroarigfáyí nání rípi ení níríníri eáníñi, “Sñjá o, ayí ámá noreámioari ná eáníri nikirípeaáníri ná eáníri yarigfóníñjí imóníñi.” níríníri eáníñi. Ayí rípi náníriñi. Goríxoyá xwíyfápi níwiaíkiro nání noreámioari náníñjí eánarigfáriñi. Ejíná Goríxo e éfríxiníri

urípeaagfriní.

9 E nerí aí ejíná Goríxo ámá xegí imónigfáyí nání ríñípa seyíné nání ení xixení axípi re níriníri eániní, “Ámá gwí wírí xfo xegí imóníwíniiginíri fá yamixáríñfriníjí imóniro mìxí ináyí xfooyá apaxípániníjí imónigfáyíniníjí imóniro ámá gwí móniigfá ‘Xfo wimónariñípini éwaniginí.’ yaiwiarigfáyíniníjí imóniro ámá xfooyá imónigfáyíniníjí imóniro egfáyfriní.” níriníri eániníjípi seyíné nání xixení ríñiní. Goríxo —O seyíné sítá yiníñímíni píni níwiárimí níbíro xegí wíá ókiáriñímíni ñweapfrífa nání fá seaumíriñoriní. O seyíné awiaxí seáyí émi imóniníjí xfo seaiñíjípi ámáyo áwañí urífríxiníri apí apí imónífríxiníri searípeanfriní.

10 Ejíná seyíné Bíkwíyo “Ámá sítá imónigfáyfriní.” níriníri eániníjípi tñí xixení nimóniro aiwí agwí ríná rixa ámá Goríxoyáyíné imóninjoí. Bíkwíyo ríñinípa xámí Goríxo ayá mísawianinífyíné aiwí agwí ríná rixa ayá seawianarínyínériní.

“Ámá Goríxo nání majfá imónigfáyí tñí niñwearóná pírániñífríxiní. uríñí nániriní.”

11 Gí dñíjí sítá seayinjáyíné, ejf rírémiixí níseairí re searariñiní, “Seyíné aní mi dáñíyínéniníjí nimóniro xwíá rírimí uríñigfáyíné feapá seainariñíjípi xe oneainíri sítjwí mítwíñípaní. feapá seainariñíjípi dñíjíyo sítí seaikixémíníri yaríñí ejagí nání raríñiní.

12 Seyíné ámá Goríxo nání majfá nero nání émá imónigfáyí tñíjí e niñwearóná pírániñíwé

róniñjípini éfríxiñi. Émáyí ikayíwí nisearíróná ‘Ámá ríkíkírító yariçtáfayínríni.’ searítá aí seyíné wé róniñjípini yariñagítá sítjwí niseaníro nání stá Kiraiso ámáyo mí ómómiñximí winí nání biníráyimi omí seáyi e umfeyoaro ‘Joxí ríxídarigfáyí xeñwí ríñwáríni.’ ríro epírítá nání pírániñjí e éfríxiñi.” seararíñjini.

“Ámá seáyi e seaimónigfáyo íními wuríñífríxiñi.” uríñjí nániríni.

13-14 Seyíné Ámínáo wimónaríñjípimí oxídaneyínríro ámá seamenjweapírítá nání imónigfá ayí ayo íními sítmañwýóniñjí yeáyí wuríñífríxiñi. E nero mítixí ináyí seáyi e imóniñjo gapímaní nítyoní seáyi e wimóniñjí enagí nání omí sítmañwýóniñjí yeáyí wuríñíro gapímaníyí ení ámá fwí yariçtáfayo pírt umamoro nañí yariçtáfayo seáyi e umero oépoyínrí urípeaníyí enagí nání ayo ení sítmañwýóniñjí wuríñíro éfríxiñi.

15 Goríxo seyíné nání re nítayaiwirí wimónaríñagí nání raríñjini, “Ámá nioní dítjí nítkwíroarigfáyí nañí nero íními e nítwuríñírítípimí dání ámá majtí nikárínríro wigí majtí imónigfápimí dání yapí níríro ‘Goríxomí dítjí wítkwíroarigfáyí sítwí sítí yariçtáfáriñi.’ raríçtápimí sanjáráfríxiñi.” nítayaiwirí wimónaríñagí nání raríñjini.

16 Gapímaníyo íními nítwuríñíróná Jisaso seañiñjípimí dání fwí nání áxeñwaríñiñjí mítseainiñjíyíné enagí nání ámá “Nene áxeñwarí minípa enagwí nání fwí ananí yaníwíñi.”

nírìro yarigfápa mepa éfrìxìni. Ámá “Gorìxo wimónariñípi nì oyaneyí.” nìwimónìro ínímì nìwurñìro nánì fwí epaxí imóniñípi mé yarigfápa seyfné enì axípi e éfrìxìni.

¹⁷ Ámá nìyonì wéyo uñwirárìro sérìxímeáyo dñjí sìxí uyiro Gorìxomì wáyí wiro mìxí ináyí seayí e imóniñomì wéyo uñwirárìro éfrìxìni.

“Kiraiso sìñwepigf neaiiñípimi xídfífrìxìni.” urìñí nánirini.

¹⁸ Xìnáwánìñí nimónìro omìñí wiiarigfáyfné, segí bosí seamearigfáwa nánì wáyí nìwiro ínímì nìwurñìróná nañí nìseamero awayinì seaiarigfáyonì marfáti, uyfní nìseaikárìro seamearigfáyo enì ínímì wurñìrìxìni.

¹⁹ Ayí rípì nánì rarìñinì. “Gorìxo wimónariñípi apírìani?” nìyaiwiro sa apìñí oyaneyinìro nánì “Pí pí xeanìñí neaikáráná dñjí rtá neaxeariñípi ayí ananirini.” nìyaiwiro xwámámí nìwirñáyí, Gorìxo yayí winarìñí eñagì nánì ananì bosowami wurñìrìxìni.

²⁰ fwí yarìñagfá nìseanìro uyfní seaikáránáyí, seyfné xwámámí wíagfá aiwí “Gorìxo nene xwámámí wiariñagwi nánì ananì yayí seayí e neamenfáriñí.” ríseaimónarini? Oweoi! E nerì aí seyfné nañinì yarìñagfá aiwí uyfní seaikáráná xìxe mìwí xwámámí nìwirñáyí, Gorìxo yayí winipaxípi yarìñot.

²¹ Gorìxo seyfné e éfrìxìnìri wéyo fá seaumirìñírìni. Ríñiñí seyfné meapaxí imóniñípi Kiraiso nìmeárinìróná ríñiñí seyfné enì surfmá nìmeárinìróná epífríápì nánì sìñwepigf seaiiñí eñagì nánì rarìñinì.

22 O Bīkwíyo “Íwí bì mepa erì xegí mañípá tñí yapí bì mìripa erì enjíriní.” nìrinirì eánijípi tñí xixení enjinigìní.

23 Omì ikayíwí umeararíná xío ení wí xixe ikayíwí murípa erì omì rñinijí wiарína “Soyíne miyíó rárarinijíyo rixa uríkwínpíráot.” murípa erì Goríxomì —O ámá nìyoní wigí egíápí tñí xixení pírí umamoariñoriní. Omì dñíjí nìwíkwírorí “Ayí nioní nítápí nání pírí umamoníráriní.” yaiwirí enjinigìní.

24 Nene íwí enjwápi nání Goríxo pírí nìneamamorínayí xixení imónimínirí ení aiwí o nene pírí neamamómínirí éípi Kiraisomì pírí umamóaná o rñinijí nìmearí yoxátpámí dání penjinigìní. Ámá piyí síní íwí bì mepa yarigíápa seyíne ení axípi ero ámá síní ñweagfáyí amípí xwapí yarigíápa seyíne ení axípi wé rónijí imónijípí ero éfríxínirí penjinigìní. Omì iwanjí nìmépero píkigíáyo dání segí wárá rixa nanjí injagí nání “Apí e éfríxíní.” searariñiní.

25 Enjíná síní Jisasomì dñíjí mìwíkwíropa neróná sipisipí xiawomì píni nìwiárimí ñijífá neánowiríná yariñípa yagfáyíne aiwí agwí ríná segí seáwo —O dñíjípi awínijí seameñweaaríñoriní. O tñíjímíní nìbiró nání rixa píráñijí ñweañoí.

3

*“Apíxíwayíne oxowamí yeáyí wuríntíríxíní.”
uríjí nániriní.*

1 Apíxí wayíne oxí meánigíwayíne ení axípi segí oxowamí yeáyí wuríntíríxíní. Segí oxí wa

xwiytá Gorixoyápi pírf wiaikím̄ yariḡtawá enjánayt, awa eni sewaytné yeáyt níwurtniro wé róniŋt yariŋagá s̄iŋwí niseantrin̄yo dánt d̄iŋt níkintimóniro "Xwiytá apí neparint." yaiwiptría nánt "Yeáyt wurtnířixint." seararint. Sewaytné xwiytá Gorixomi d̄iŋt owíkwíropoyinti imóniŋt b̄i murarintagá aiwt

² awa sewaytné siyikwí b̄i míngtwaytné ero Gorixomi wáyt wiyo yariŋagá s̄iŋwí niseantróná awa eni axípí d̄iŋt wíkwíropaxt enagt nánt rarint.

³ Sewaytné "Arige nerí negt d̄fá awiaxt imónirtenjoit?" yaiwiro "Arige nerntá awiaxt imónant nánt nígwí yeýt nerí ipinantréwint?" yaiwiro "Arige nerí awiaxt imónant nánt aiká aipiyt yinantréwint?" yaiwiro mepa éřrixint. Okiytá nintróná segt waráyo seáytríwám̄ dánint okiytá minípanit.

⁴ Xwioxfto íntim̄ nánt eni d̄iŋt nímoró okiytá intířixint. Xwioxfto íntim̄ okiytánit inarintípí, ayt sewaytné xwioxfto rtá ápiawt mísawé sa píytá niseaweáriŋtpimi dánt okiytánit inarigtpírint. Apí wí anípá mimónipaxt enagt nánt Gorixoyá s̄iŋwfto dánt ayá tñft imóniŋtpírint.

⁵ Apíxf enínaŋt "Gorixo wimónarintípint oemint." yaiwiagftíwa -Íwa "Gorixo nearintípí xixent neaiintárint." níyaiwiro d̄iŋt wíkwímoagftíwarint. Íwa eni axípí wigt xiagwowam̄ yeáyt níwurtnířipint dánt xwioxfto íntríwámint okiytánit inagfárint.

⁶ Seraí yagtpí nánt b̄i osearimint. Í xegf

xiagwo Ebirfamomí yeáyí nifwurfnirfná arfá nifwiri “Ámínáoxiní” uragfriní. Sewayfné amipí wí nání wáyí bí mepa nero pírániñí nerónayí, sifwá réniñí inaríñoi, “Seraí yagipa newaniñene axípi imóniñwiniñí.” Sifwá éniñí inaríñoi.

“Oxoyfné apixíwamí pírániñí uméfríxini.” uríñí nániriní.

⁷ Apixí meagfoyfné ení segí apixí tñí nawíni nifwearóná “Apixíwa imónigfápi, ayí apírfaní?” nifyaiwiro nifjtá imónigfá apí tñí xixení nifwíapíyiro nawíni nweáfríxini. Apixíwa oxoyfné tñí xixení ejí neániro mepaxí ejagí nání searariñini. Gorixomi ríxiniñí urarigfápi aríkwíkwí mifseaipa eníta nání “Negí apixíwa ení dñí nifyimíñí imóniñípí meapfríwarfaní?” nifyaiwiro wé ikwianwfyo uñwirárfíxini.

“Sipí seaikáríagfa aiwi naññi wífríxini.” uríñí nániriní.

⁸ Repiyí niseaiéra úápi, ayí nifpiniñí rípi fríxiniñí searariñini. Pírániñí nifwayfróniro nwearo xixe dñí sifí iníro xexíxexírífmeayí dñí sifí yinarigfápa axípi xixe dñí sifí yiníro wá wianeniro seayí e mimóní sifikwíniñí nimóniro nwearo fríxiniñí.

⁹ Ámá uyñníf seaikáríayo pírf numamoro axípi xixení mifwikáripa ero xwifýápai seañwirárfáyo axípi xixení pírf numamoro xwifýápai mifñwiráripa ero neróná ámá sifí seaikárarigfáyo Gorixo nañí owiníri ríxiniñí urífríxini. Gorixo seyfné nañí seaifiña nání ámá ayo e wífríxiniñí wéyo fá seaumíríñí ejagí nání searariñini.

10 Bïkwïyo dâni re nïrïnïri eánïnjagï nânï rarïñjïni, “Ámá ‘Nionï yayï nïninïri kikiá onweámïni.’ nïwimónïrïna re yaiwíwïnïgïni, ‘Gí mañfpá tïni xwïyfá sïpí imónïnjïpi rïmï mexoámopa erï yapï bi rïmï mexoámopa erï oemïnti.’ yaiwíwïnïgïni.

11 Sïpí imónïnjï yariñjïpimï wé fá nïmïxeánïri nañf imónïnjïpi éwïnïgïni. ‘Ámá nïni tïni arige pïyfá nïwírïnïri ñweaaníwárïanï?’ nïyaiwirï apï e imónïwanïgïnïri anïnjï minf iponïwïnïgïni.

12 Ayï rïpï nânï e éwïnïgïni. Áminá Gorïxo wé rónïnjï yariñgïfáyo sïnjwï wïnaxfdïmerï íníná xïomï rïxiñjï urarïgïfápi nânï arfá ókiarï umónïri yariñjïrïni. E nerï aí sïpí yariñgïfáyo wikf wónariñjï ejagï nânï e éwïnïgïni.” Bïkwïyo e nïrïnïri eánïnjagï nânï rarïñjïni.

Nañf yariñwápimi dâni rïníjft neaímeaarfná epaxípï nánirïni.

13 Seyfne nañfni oyaneyïnïri anïnjï minf xïdarfñayf, gïyf rïníjft seaiapipfáriñi?

14 E nïsearïri aí seyfne wé rónïnjï yariñjagfá nânï rïníjft seaímeáagi aiwi ananï yayï seainfïwïnïgïni. Bïkwïyo rïnïnjïpa “Seyfne ámá sïpí seaikárarïgïfáyf óf nerï dïnjf yánïpaxf seaíwapïyarïna óf mepa nero ayá ípfá miñwïrârïnïpa nero rïpï éfrïxiñi.

15 Xwioxfïyo dâni ‘Kiraiso gí Ámináorïni.’ nïrïnïro dïnjf sïxf inffïrïxiñi.” Seyfne “Gorïxo yeáyf nïneayimïxemearfná e neaiinfáriñi.” nïyaiwiro dïnjf wikwïmoarïgïfápi nânï ámá yariñjf seaífta ayï ayo repïyf wipfïrtä nânï dïnjf neñwïpero

ηweáfríxiñi. Seyfné apí nání repiyf nfwiróná ímf tñi muripa nero “Jisaso ámá ayf nání ení mipepa renjñigñi?” niyaiwiro awayñi nípení xwíyfá urífríxiñi.

16 Seyfné e neróná ámá seyfné Kiraiso tñi nawíni nimóniro nání nanf yarifnagfa sifwf niseaniro aí ikayfwí seameararigfáyf ríwéná “Nípikwini murifwanigñi.” niyaiwiro ayá winipírfá nání seyfné repiyf nfwiróná ríwéná wairírf inipaxf imónif bì muripa éfríxiñi.

17 Ayf rípi nánirini. Goríxo xe ríniñf oseaímeaniri níwimónirfnayf, seyfné nanf yarifápimi dání ríniñf seaímeááná ayf ananirini. Sípí yarifápimi dání ríniñf seaímeááná xixení Goríxo “E éfríxiñi.” wimónarifápimi mifdarifnagfa nání seararifnigñi.

“Kiraiso negf fwípi yokwarimf neaiimíniri penjñigñi.” urifñi nánirini.

18 Kiraiso ejípi nání bì orimñi. O Goríxo negf fwí yarifnwápi yokwarimf neaiimíniri nání ríniñf nímeairfná nawínání penjñigñi. Síyikwf míniño síyikwf inifnwaéne Goríxo tñi nawíní pifýá neawfrimíniri nání penjñigñi. Ámá wará irifnáná píkigfá aiwf kwífyo dání ámi níwiápfnímeairf

19-20 apimí dání nurí ámá pifýá dñif gwíniñf ηweagfáyo —Ayf Nowao tñíná o sifxo imixarfná Goríxo “Pírf umamóimigñi.” niyaiwiri aí wigf ríá kiroarifápí nání axíná ipipimf mifwipa ejáná pírf wiaikímf egfáyfriní. O ayo nurí wáf urifnjnigñi. Ámá sifxomí píxemoánigfáyf ámá

obaxí marfáti, wé wfúmi dánf waú wo apiní nípixemoániro nání iniigf waxfyo mìnamic sifg egfawixint.

²¹ Iniigf waxf apí amá agwí ríná wayf meáfáyo yeáyf uyimixemeaarifípi nání neaíwaptiyarifípi. Amá wayf nímeairfná kíf xénifípi emí kwírimónaniro yarigfámaní. Ayf xwioxfyo dání Gorixomí rénif uraniro yarigfárif, “Jisasomi nuxfdiranéná wairif inipaxf imónif bí yanfwámaní.” énif uraniro yarigfárif. Ayf píyo dání marfáti, Jisasí Kiraiso wiápñimeanfípimí dání yeáyf neayimixemeaarifíri.

²² O anfnamí nání rixa nípeyirí Gorixomí wé náumíni ñweani. Gorixo fánif wíepfxníasinf enagi nání anfnamí ñweagfá gíyf gíyf anfnajfraní, ení eániif imónigfáyfraní, nént tfgfáyfraní, nínt omí sifmanwfyónif yeáyf wurifnijoí.

4

“Iwf xámí yagfápi sif mepaní.” urif nánirini.

¹ Kiraiso xfomí upikíáná ríniif meanf enagi nání seyfné ení dínf xfo “Nañf imónifípi yarifnáoní aí ananí ríniif omeámíni.” níyaiwirí fá xirifípa seyfné ení axípi fá níxiriri dínf ikwírófrif. Amá rixa ríniif meáfáyf fwí yarigfápi pñi wiárigfá enagi nání dínf apí fá níxiriri ikwírófrif.

² Ríniif meáfáyf íná dání igí sif sifwí naineniro níñwearóná feapá amá winarifípi

“Oyaneyi.” miyaiwí Gorixo e éfrixiníri wimónariñípi “Oyaneyi.” yaiwiariñgáriñi.

³ Ayí rípi nání searariñinti. Xámí seyíné ámá Gorixoyá mimónigfáyí feapá wináná ríkikiró yariñgápa néra ugáfápi rixa apání egfáriñi. Ríkikiró seyíné néra ugáfápi, ayí rípírinti. “Íwí oinaiiyí.” niyaiwiniro oxí wo tñi apíxí wí tñi nípoga uro feapá néra uro iriwá ikáriñiro ámá sñjwí anigé dání piaxí weáni Paxí imóninípi ero iniigfí papíkí yariñgápi xwapí níro segí ñwtá nímeróná Gorixo xwiríá winariñípi ero egfápi, ayí apírinti.

⁴ Ámá Gorixoyá mimónigfáyí seyíné rixa o wimónariñípi xídiro ayí tñi nawíni sítwíniní arfkí sñi miponípa ero yariñagfa nání dñjí ududí nero xwiyátpai níseañwiráríro aiwi

⁵ ámáyo mí ómómiximí étimiginíri nání nimónirí weniní nerí ñweanjomí —O pegfáyo tñi sñí ñweagfáyo tñi nawíni mí ómómiximí eníoríni. Omí wigí egfápi nání “Apí nání ejwáriñi. Apí nání ejwáriñi.” repíyí níwiéra upírtá ejagí seyíné ikayíwí seamearariñgápi nání wáyí mísseainípaní.

⁶ Ayí rípi xixení imóninífa nání xwiyáta yayí winí Paxípi Jisaso ámá rixa pegfáyo aí wáf urinjníngini. Pegfáyí sítí sñi xwfá týo níñwearóná egfápi nání Gorixo pírf umamonípimí dání pegfá aiwi o wimónariñípi tñi xixení ámi dñjí sítí umímóáná wiápñimeáfríxiníri wáf urinjníngini.

“Gorixo seaiapinípimí dání pírániñí inífríxiní. ” urinjí nániríni.

7 Amipí nñi rixa anipá imóniná nání anwi e imóniní. Ayináni Gorixomi xwiytá rirímí niwiríná pírániñí uripírúa nání nípíréaníri ero sñjwí tñi ero éfríxinti.

8 Apí nero aí rípi anipaxí imóninípirinti. Ámá dñí sñxí uyinarigfá wo wíomí fwí wíkáráná apaxí mé yokwarimí wiiariñí enagí nání séríxímeáyí tñi dñí sñxí níyinirfná xwapí ayá wí dñí sñxí yinffríxinti.

9 Xixe nipemeánimí úfríxinti. Xixe nipemeánimí numáná ríwéná aninumí ikaxí mirinipa éfríxinti.

10 Gorixo seyñé woxinti woxinti pírániñí menífríxinti xixeginti imóniní sñxí seamímonípi rixa tígíayñé enagfa nání apimí dání arírá intífríxinti. Bosiwí awiaxo xegí boso wéyo fá umirinípi tñi pírániñí yaríñípa seyñé ení Gorixo wá niseawianíri xixeginti imóniní seaiapinípi tñi axípi nero pírániñí arírá intífríxinti.

11 Xwiytá xfoyápi ripaxí imónífríxinti sñxí umímoní gíyí gíyí apí xixení rífríxinti. Arírá wipaxí imónífríxinti sñxí umímoní gíyí gíyí ení eáníñí Gorixo e éfríxinti weamixinípi tñi wífríxinti. Seyñé Jisasí Kiraíso ení eáníñí seaimixfagí yarigfápi nípimí dání Gorixomi seayí e umepírúa nání apí e éfríxinti. Aníñí íníná seayí e imóniri amipí níyoní seayí e wimóniri epaxo, ayí orinti. “E imóníwíñiginti.” nimónarinti.

“Ríñíñí nímeáríná yayí seainíwíñiginti.” uríñí náníriti.

12 Gí díñf sítix seayinjáyfné, xeaninj iwamító seaíwaptiyipfrí nání ámá seaikárarigfápí ríáninj seanariñagí aí “Ríáninj nene neanariñf rípí Jisasomi díñf wíkwíroarigfá wíyo mítwímeaarifpírín.” niyaiwiyo díñf niyága mupani.

13 Kiraiso nikfnírí seáy e imóninjfpí piaumímí ináná díñf niáf bí onímiápí mítseainf xwapí ayá wí seaininfa nání ríniñf omí wímeanjfpí seyfné ení axípí seaímeaarifagí nání yay seainfwíniñgíni.

14 Kiraísomí xídarifagfa nání ikaywfí seamearánayf, “Goríxo nanf neaimixíñene enagwfí nání rífa neaímeaarifn?” yaiwífríxín. “Kwíyf Goríxoyápí —Apí seáy e imóninjfpírín. Apí nene neakíkayonfrífan?” yaiwipaxf enagí nání yay seainfwíniñgíni.

15 Seyfnéyá wo ámá píkíxwírfó enfpimi dáníraní, fwí enfpimi dáníraní, uyfní enfpimi dáníraní, mítmayító enfpimi dáníraní, apimí dání pírf umamóáná ríniñf meaarifagí níwíniñfánayf, “Ayí ananí imóninjfpírín.” miyaiwipani.

16 E nisearirí aí segí wo “Kiraisomí xídarifagí nání oyá imóninjfyf worín.” ríniñagí nání ríniñf meaarifagí níwíniñfánayf, o ayá mítwinipa nerí “Kiraisoyá yoí nioní ení wíríninjáonfrífan?” niyaiwirí Goríxomí yay wíwíniñgíni.

17 Ayí rípí nání seararifiní. Goríxo ámá niyoní mí ómómixímí enífa nání ríxa aňwfí eríní. Xegí imónigfáyo xámí ayo xwírixfí umenfáríní. Ámá xíomí díñf wíkwíroarifwaéne xámí níneaímeámáná ayí ámá xwíyfá Goríxoyá

yayí winipaxí imóniñípi pírí wiaíkímí wiariçgáyo
ayoyí apa aríge wímeanfárífaní?

18 Bíkwíyo re nírini eáníñagi nání raríñini,
“Ámá wé róniñí imónigfáyí Goríxo síní yeáyí
muyimixemeapa eními ríniñí nímearfínayí, ámá
Goríxomí ríwí umoro íwí ero yariçgáyí aga aríge
wímeanfárífaní?” ríniñagi nání raríñini.

19 Ayináni ámá Goríxo ríniñí xe owímeaníri
síñwí winaríñiyí nañí imóniñípíni nero
“Nene neaimixíño —O pí pí neararíñípi
xíxeni símí e nítiníri neaiiaríñoríni.
Pírániñí neamepaxoríni.” níyaiwiro omí
wikwiáríñífríxíni.

5

*Jisasoyá sìyikí imónigfáyo wipeñweagfáwamí
uríñí nánirini.*

1 Ayináni Pitaoni —Nioní Kiraiso ríniñí
nímeari péaná síñwí wíniñá wonírini. O
nikníni weapáná seáyi e o imóniñípi nioní
ení o tñí nawíni imónimíá nání imóniñá
wonírini. Nioní ení sìyikí Jisasoyá imónigfáyo
wipeñweámíá nání imóniñá woní enagí nání segí
wipeñweagfóyíne ení ríremixí bi oseaimíni.

2 Sipisipí pírániñí mearíçgáwa mearíçgápa ámá
Goríxoyá imónigfá soyíne tñí ñweaqfáyo axípi
pírániñí umenjweáfríxíni. E neróná “Símeaxfdí
neaiiaríñagfá nání owianeyí.” mýaiwipa ero
Goríxo wimónariñípimi dání níxfdíro “Negí
dñíñí tñí owianeyí.” yaiwiro éfríxíni. “Bí
oneaiapípoyiníri arírá owianeyí.” mýaiwipa

ero símí nixeadípéniríñípimí dání arírá wiro éríxíni.

³ Soyíné seáyi e niwimóniro ámá Goríxo umenjweáríxíñírít wéyo seaipíñíyo paimímí mítwipa ero siwí nañí ikaníñí seaipaxí imóníñípi wiwapiyiro éríxíni.

⁴ Soyíné piráníñí e nerónayí, sipisipí mearigfá níyoní seáyi e wimóníijo —O Kiraisoríni. O sijání weapáná ámá niáfá neróná wiárí nímúroro xopírárári níwiróná nígwí meaarigfápa soyíné ení íná axípíñíñí niknímáná urí mimóníñí bi meapífráriñí.

Íwf sikkijoyíné ení seaipenweagfáwamí yeáyí wuríñíríxíni.

⁵ Íwf sikkijoyíné ení seaipenweagfáwamí yeáyí wuríñíríxíni. Goríxo ámá “Nioní seáyi e imóníñáonírítaní?” yaiwinarigfáyo pírfí mákímí nerí ámá “Nioní seáyi e mimóníñáonírítaní?” yaiwinarigfáyo wá wianaríñí eñagi nání noyínéni “Negí wí seáyi e níneaimónírínayí, ananírini.” yaiwiyo “Xináiwáñeníñí nimónírane omíñí owianeyí.” yaiwiyo éríxíni.

⁶ Ayinání Goríxo xegí rixa nimónáná seáyi e neaimíxíwíñíñígnírít “Siyikwíñíñí imóníñwápiane Goríxo xegí eñí eáníñí tñí neameñweapaxoríntí?” níyaiwiyo ínimi yeáyí wuríñípoyí.

⁷ O ámá xegí imóníñígyo píráñíñí umearíijo eñagi nání amípí seyíné uduď seainariñípí omíñíkwíkwariñí wiayípoyí.

⁸ Pusí sayí raioníyí ríñíñípí nañwí roanímínírít nání awí níra waríñípa seyíné tñí mítxf inarigfó

—O, ayí oboriní. O axípi e seaiminíri yariñagí nání siñwí tñi neróná siñwí mixí nero rófríxini.

⁹ Seyíné niñfá re imóninjo. Séríxímeá xwfá ríri níriminí ñweagfáyí ríniñf seyíné seaímeaariñípa axípi ayo ení wímeaariñf enagí nání seyíné Gorixomi dñíf wíkwíroarigfápi ejí sifí neámixiníro obomí pírf makífríxini.

¹⁰ Ríná bí onimíápi nání seyíné ríniñf nímeámáná ejáná Goríxo —O wá aniní miní neawianariñoriní. Kiraiso ríxa nikníri seáyi e imóninjípi seyíné ení o tñi ikáriñigfáyíne enagí nání axípi imónífríxini wéyo fá seaumirinjo, ayí oriní. O seyíné fá seawearímixíri pírániñf sifíkí seao mixíri ejí sifí seaeámixíri Kiraísomí xídarigfápi mítwáramopaxí seaimixíri enfáriní.

¹¹ O aniní íníná amípi niyoní seáyi e wimóníwíñigini. “E imóníwíñigini.” nimónariní.

¹² Nioní Sairaso —O negí níríxímeá dñíf uñwíráripaxí imóninjí woriní. O saní nínrápíri ríwamíñf nearinjípimi dání nioní xwíyíta onimíá rípi ejí ríremixí seairí áwaní “Goríxo wá níseawianíri seaiñjípi aga xíxení apíriní.” seairíri yariñiní. Nioní searíápi dñíf fá nixiriyo ejí neániri ñweáfríxini.

¹³ Jisasoyá siyikí imónigfá Babironíyo ñweagfáyí —Ayí seyíné tñi nawíní Goríxo fá seayamixáriñf yíriní. Ayí yayí seawárénapariñoi. Gí iwí Mako ení yayí seawárénapariní.

¹⁴ Sewaninjíyíne yayí niniróná xwioxíyo dání yayí óf eánenífríxini. “Kiraíso tñi nawíní

ikáriñigfá niyfnéní oyá dñjfyo dání niwayiróniro
ηweáfríxini.” nimónarint.

Xwiyá Gorixoyá Siñipirini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini
copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051